

I.2

Retorični elementi pedagoškega diskurza

Kako predstavljeno pojmovanje pedagoškega diskurza nadgrajuje retorika? Definicije retorike so številne in mnogovrstne. Od samih začetkov razvoja retorike pred skoraj 2.500 leti pa vse do danes velja za enega od vsakokratnih izzivov iskanje najustreznejše opredelitve, kaj je retorika in kakšen je njen cilj.¹ Kot pravi Kvintilijan, ki v svojem obsežnem delu *Institutio oratoria* (*Šola govorništva*) združuje skoraj pet stoletij antične retorične tradicije, je precej razširjena in splošno sprejeta ter že od sofistov izvirajoča

¹ Za zgoščen pregled zgodovine retorike, ki jo ustrezneje imenujemo tudi *klasična retorika*, glejte Murphy, Katula in Hoppman (2014). V slovenskem jeziku referenčna dela s področja zgodovine retorike predstavljajo Barthes (1990), Kennedy (2001) in pripadajoče spremne študije k prevodom antičnih retoričnih del (npr. *Antologija antičnega govorništva*, 2001; Ciceron, M. T., *O govorniku*, 2002; Aristotel, *Retorika*, 2011; Kvintilijan, M. F., *Šola govorništva*, 2015). Za razumevanje vloge retorike v sodobnem pedagoškem diskurzu je ključno vsaj okvirno poznavanje njenih historičnih okoliščin. Klasična retorika je namreč predstavljala eno najpomembnejših antičnih družbenih praks ter hkrati disciplino, ki je v veliki meri vplivala na razvoj drugih humanističnih znanosti (npr. jezikoslovja, literarnih ved, umetnostne zgodovine, arhitekture, pedagogike, filozofije itd.) in zlasti v kulturnem prostoru t. i. zahodne Evrope zaznamovala celoten javni (politični, znanstveni, umetniški in izobraževalni) diskurz. Posledično je skoraj 2.000 let veljala tudi za eno temeljnih izobraževalnih vsebin. Po krajšem zatišju v 19. stoletju se od druge polovice 20. stoletja dalje znova izrazito povečuje zanimanje tako za retoriko kot vedo kakor tudi za njeno pedagogiko, ki že dolgo ni več omejeno zgolj na prostor »zahodne« kulture, temveč dobiva globalni značaj.